

TÁMOP-5.5.7-08/1-2008-0001

**Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs
Központ**

A pszichiátriai betegek jogvédelme

Gerőcs Katalin betegjogi képviselő

2015. Október 01.

A pszichiátriai betegek

***"Pénzt adjak?
Muzsikáljak?
Csücsörítsem-e undok
részvétre a szájam,
Mikor övé a fájdalom,
A testi szenvedés,
A láz
S nem közeledhetem,
bárhogy akarnám,
Hisz zárt világa
Csak az övé"
(Kosztolányi Dezső: Beteg)***

A pszichiátria tárgya

Az emberi magatartás zavarainak és azok gyógykezelésének tudománya:

érzelmi élet, kedélyállapot, személyiség zavarai
magatartás: külső viselkedés, belső folyamatok
(gondolkodás, fantázia, érzelem, indíték stb.),
melyek azt vezérlik

Fogalmak:

pszichiátriai beteg: az a beteg, akinél a kezelőorvos a Betegségek Nemzetközi Osztályozása (BNO) F00-F99 szerinti mentális és viselkedészavar, illetve szándékos önártalom (BNO X60-X84) diagnózisát állítja fel.

Ide tartozik egyebek között a depresszió és más hangulatzavarok, skizofrénia, alkohol, vagy kábítószer okozta mentális- és viselkedészavarok, evészavarok és a különböző okokból kialakuló demencia is.

veszélyeztető magatartás: a beteg – pszichés állapotának zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenthet és a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt;

közvetlen veszélyeztető magatartás: a beteg – pszichés állapotának akut zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent;

Fogalmak:

pszichiátriai intézet: minden olyan egészségügyi szolgáltatást vagy azt is nyújtó ellátóhely, amely pszichiátriai betegek pszichiátriai betegségükből eredő ellátását, továbbá felügyeletét, gondozását napi 24 órán át biztosítja, függetlenül az intézmény által nyújtott egyéb szolgáltatásoktól, fenntartójától és elnevezésétől.

Pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelése:

- Beteg beleegyezésével
- Sürgősségi gyógykezelés veszélyeztető állapot miatt
- Bíróság kötelező intézeti gyógykezelést elrendelő határozata alapján

STATISZTIKAI KÉP

- 2937 pszichiátriai ágy 2013-ban
- Csaknem 60 ezer pszichiátriai beteg (kórházat járt, elbocsátott)
- pszichiátriai gondozott 2013-ban (130 ezer- 138 ezer)
- Gyermek és ifj. pszich. 4600
- az addiktológiai gondozottak 9,7 ezerre csökkentek.
- Az addiktológiai és pszichiátriai gondozókban együttesen nyilvántartott alkoholisták száma 42 ezerről 12 ezerre esett
- 2013-ban már csak 390 ezerrel.
- Az évkönyv szerint 2006-2012 között évente nagyjából ugyanannyi (15-16 ezer) drogfogyasztó jelentkezett kezelésre, ám ezt az adatot már a kiadvány szerkesztői szerint is óvatosan kell kezelni az adatszolgáltatás bizonytalanságai miatt.
- Kábítószer mérgezés miatt 2013-ban 213-an veszítették életüket.

Történeti kép

- Hazánkban a 19. század folyamán alakult ki a nagy elmegyógyintézetek rendszere.
- Első magyarországi elmeosztály Kolozsvárott létesült 1857- ben a Karoling kórházban.
- 1863-ban Nagyszébenben hoztak létre elmeosztályt.
- 1868-ban nyílt meg a Lipótmezei Állami Elmeintézet.
- A 19. század folyamán az orvosi fakultásokon belül az önálló tanszékei jöttek létre.
- 1882-ben a budapesti egyetemen Elmekórtani Tanszék létesült.
- A kórházosítási mozgalom neves hazai képviselője Nyírő Gyula volt.

Jogsabályok:

- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. Törvény
- A pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól szóló 60/2004. (VII. 6.) ESZCSM rendelet
- Az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központtról szóló 214/2012. (VII. 30.) Korm. rendelet

A pszichiátriai betegek gyógyítási alapelve

A pszichiátriai betegségek gyógyítása nemzetközi terápiais elvek alapján:

- biológiai terápia (gyógyszeres),
- pszichoterápia és
- szocioterápia

egyaránt végezni kell a betegnél.

A Beteg beleegyezésével

Sürgősségi gyógykezelés veszélyeztető állapot miatt

Bíróság kötelező intézeti gyógykezelést elrendelő határozata alapján

PSZICHIÁTRIAI BETEGEK ELLÁTÁSA JÓL SZABÁLYOZOTT

- az egészségügyi ellátás során, illetve a szociális ellátásban részesülő pszichiátriai betegek speciális jogai
- egyes ellátásokhoz kapcsolódó jogok
- a különböző egészségügyi és szociális ellátások sajátosságai
- a beteg aktuális állapota miatt alkalmazható korlátozó intézkedések és azok ellenőrzése
- a panaszok kivizsgálásához segítséget nyújtó betegjogi, illetve ellátottjogi képviselő tevékenysége

JOGI KÉRDÉSEK

Mindenkinek joga és lehetősége van a megfelelő egészségügyi ellátáshoz. A betegek jogait és kötelezettségeit az egészségügyi ellátásuk során az 1997. évi CLIV. Törvény szabályozza.

Hogyan kerülhet be a páciens a pszichiátriai osztályra?

Önkéntesen:

Abban az esetben, ha a páciens úgy dönt, hogy pszichiátriai segítségre van szüksége, önként kérheti a kórházi kezelést a pszichiátertől.

Akarata ellenére:

a.) Sürgősségi kezelés szükséges veszélyeztető állapot esetén.

Ha az orvos úgy ítéli meg a vizsgálat során, hogy a páciens pszichés állapota vagy szenvedélybetegsége miatt magára vagy másokra olyan veszélyt jelent ami azonnali kezelést igényel, beszállíttatja a beteget.

b.) Bíróság rendeli el a kötelező gyógykezelést:

Ha a páciens pszichés zavara vagy szenvedélybetegsége miatt veszélyezteti a saját vagy mások életét, de sürgősségi gyógykezelése nem indokolt és a kezeléshez önkéntesen nem járul hozzá. Ilyen esetben a beteg szakorvosa kezdeményezheti a bíróságnál a kötelező kezelés elrendelését.

- **A beteg jogai érvényesülésének egyik alapfeltétele, hogy beteg és hozzátartozói megismerjék ezeket a jogokat (Eü.Tv rögzíti a jogokat)**
- **Bjk fontos feladata , hogy a beteg és az egészségügyi személyzet közötti kommunikációt javítsa, félreértések tisztázása, így segíti a betegjogok hatékony érvényre jutását**

A betegjogok rendeltetése:

az alapvető emberi jogoknak

- az egészségügyi ellátás során való tiszteletben tartása,
- érvényesülése,
- garanciális szabályainak megfogalmazása

A betegjogi rendelkezések célja:

- egyensúlyt teremtsenek a beteg – orvos, illetve
- a beteg – egészségügyi szolgáltató viszonyában
- kialakuljon egy partneri viszony,
- a betegek aktív, tudatos részvétele mellett zajló gyógykezelés

A BETEGEK JOGAI (ALAPTÖRVÉNY XX. CIKK)

- ✓ alapvető funkciójuk: a beteg kiszolgáltatottságának ellensúlyozása, a tájékozott beleegyezés biztosítása, a törvény által elismert alanyi részjogosultságok (az ún. betegjogi katalógus)
- Pl. az ellátáshoz való jog, a kapcsolattartáshoz való jog, a tájékoztatáshoz való jog, az önrendelkezéshez való jog, ellátás visszautasításának joga, a dokumentáció megismeréséhez való jog, a titoktartáshoz való jog (egészségügyi adatok, mint különleges adatok)
- ✓ az eutanázia kérdésköre – az életmentő, életfenntartó kezelés visszautasításának joga
- ✓ önálló terület: a pszichiátriai betegek jogai (speciális helyzet, személyi szabadság korlátozása)
- ✓ a bioetika és a betegjogok aktuális kérdései: a reprodukciós jogok, a klónozás kérdése

Attól, hogy megsebzelt,
még lehetsz gyönyörű is
és vigyázzak én,
ha Te nem is tudsz!

- A pszichiátriai betegek jogai
- A sürgősségi és kötelező gyógykezelés
- Korlátozó intézkedések
- Bírói szemle intézménye
- Betegjogi képviselő feladata és tevékenysége

AZ EMBERI MÉLTÓSÁG ÁLL AZ ÚJ PTK. KÖZÉPPONTJÁBA

- Pl. a gondnoksági reform, amely újragondolja a cselekvőképesség szabályait.
- Ennek értelmében megszűnik a végleges gondnokság alá helyezést, ezentúl azt időről időre felül kell vizsgálni.
- A személyiségi jogok védelme tekintetében is több újdonságot tartalmaz a törvénykönyv. Bevezetik a sérelemdíjat, amely a nem vagyoni kártérítéssel szemben automatikusan jár. Középpontjában továbbá az egyenlő emberi méltóság áll.

A CSELEKVŐKÉPESSÉG III. CÍM A CSELEKVŐKÉPESSÉG ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

- **2:8. § [A cselekvőképesség]**
- **(1) Minden ember cselekvőképes, akinek cselekvőképességét e törvény vagy a bíróság gondnokság alá helyezést elrendelő ítélete nem korlátozza.**
- **(2) Aki cselekvőképes, maga köthet szerződést vagy tehet más jognyilatkozatot.**
- **(3) A cselekvőképességet korlátozó jognyilatkozat semmis.**
- **2:9. § [A cselekvőképtelen állapot]**
- **(1) Semmis annak a személynek a jognyilatkozata, aki a jognyilatkozat megtételekor olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik.**
- **(2) A cselekvőképtelen állapotban tett jognyilatkozat – a végintézkedés kivételével – a cselekvőképtelenség miatt nem semmis, ha tartalmából és megtételének körülményeiből arra lehet következtetni, hogy a jognyilatkozat megtétele a fél cselekvőképessége esetén is indokolt lett volna.**

2:19. § [A cselekvőképesség részleges korlátozása

- **(1) Cselekvőképességében részlegesen korlátozott az a nagykorú, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett.**
- **(2) A bíróság cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent, és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – meghatározott ügycsoportban gondnokság alá helyezése indokolt.**
- **(3) A cselekvőképességet részlegesen korlátozó ítéletben a bíróságnak meg kell határoznia azokat a személyi, illetve vagyoni jellegű ügycsoportokat, amelyekben a cselekvőképességet korlátozza.**
- **(4) A cselekvőképesség részlegesen sem korlátozható, ha az érintett személy jogainak védelme a cselekvőképességet nem érintő más módon biztosítható.**
- **(5) A cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy minden olyan ügyben önállóan tehet érvényes jognyilatkozatot, amely nem tartozik abba az ügycsoportba, amelyben cselekvőképességét a bíróság korlátozta.**

2:19. § [A cselekvőképesség részleges korlátozása]

- (1) Cselekvőképességében részlegesen korlátozott az a nagykorú, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett.
- (2) A bíróság cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent, és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – meghatározott ügycsoportban gondnokság alá helyezése indokolt.
- (3) A cselekvőképességet részlegesen korlátozó ítéletben a bíróságnak meg kell határoznia azokat a személyi, illetve vagyoni jellegű ügycsoportokat, amelyekben a cselekvőképességet korlátozza.
- (4) A cselekvőképesség részlegesen sem korlátozható, ha az érintett személy jogainak védelme a cselekvőképességet nem érintő más módon biztosítható.
- (5) A cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy minden olyan ügyben önállóan tehet érvényes jognyilatkozatot, amely nem tartozik abba az ügycsoportba, amelyben cselekvőképességét a bíróság korlátozta.

2:21. § [A cselekvőképesség teljes korlátozása]

(1) Cselekvőképtelen az a nagykorú, akit a bíróság cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá helyezett.

(2) A bíróság cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan, teljes körűen hiányzik, és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – gondnokság alá helyezése indokolt.

(3) A bíróság a cselekvőképességet abban az esetben korlátozhatja teljesen, ha az érintett személy jogainak védelme a cselekvőképességet nem érintő módon vagy a cselekvőképesség részleges korlátozásával nem biztosítható.

2:26. § [AZ IDEIGLENES GONDNOKRENDELÉS]

- **(1) Azonnali intézkedést igénylő esetben a gyámhatóság ideiglenes gondnokot rendelhet annak a nagykorúnak, akinek a cselekvőképességét érintő gondnokság alá helyezése látszik indokoltnak, és személyének vagy vagyonának védelme zárlat elrendelésével vagy más módon nem lehetséges.**
- **Az ideiglenes gondnokot kirendelő határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.**
- **(2) A gyámhatóság az ideiglenes gondnokot kirendelő határozatában megjelöli, hogy az ideiglenes gondnok mely ügyekben vagy ügycsoportokban jogosult jognyilatkozatot tenni.**
- **(3) Az ideiglenes gondnok tevékenységére egyebekben a gondnokra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.**

MILYEN KORLÁTOZÁSOKKAL JÁR A GONDNOKSÁG?

- *A cselekvőképességet kizáró gondnokságnál:*
- a páciens jövedelmére, vagyonára, családi állapotának megváltoztatására, stb. vonatkozó önálló döntést nem hozhat.
- (Intézeti kezelés esetén a cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló páciens helyett gondnoka tehet önkéntességi nyilatkozatot.)

- *A cselekvőképességet korlátozó gondnokság:*
- kevesebb korlátozást jelent.
- Milyen korlátozásokkal jár a gondnokság?
-

IX. CÍM . A CSELEKVŐKÉPESSÉGET NEM ÉRINTŐ TÁMOGATOTT DÖNTÉSHOZATAL

- **2:38. § [A támogató kirendelése]**
- **(1) A gyámhatóság az egyes ügyei intézésében, döntései meghozatalában belátási képességének kisebb mértékű csökkenése miatt segítségre szoruló nagykorú számára, annak kérelmére – cselekvőképessége korlátozásának elkerülése érdekében – támogató kirendeléséről határoz.**
- **(2) Ha a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezési perben a bíróság úgy ítéli meg, hogy a cselekvőképesség részleges korlátozása sem indokolt, de az érintett személy meghatározott ügyei intézésében belátási képességének kisebb mértékű csökkenése miatt segítségre szorul, a gondnokság alá helyezés iránti keresetet elutasítja, és határozatát közli a gyámhatósággal. A támogatót a bíróság határozata alapján az érintettel egyetértésben a gyámhatóság rendeli ki.**
- **(3) A támogató kirendelése a nagykorú cselekvőképességét nem érinti.**

X. CÍM

RENDELKEZÉS A CSELEKVŐKÉPESSÉG JÖVŐBELI KORLÁTOZÁSA ESETÉRE

- **2:39. § [Az előzetes jognyilatkozat]**
- **(1) Nagykorú cselekvőképes személy cselekvőképességének jövőbeli részleges vagy teljes korlátozása esetére közokiratban, ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratban vagy gyámhatóság előtt személyesen előzetes jognyilatkozatot tehet.**
- **(2) A nyilatkozatot tevő személy az előzetes jognyilatkozatban**
  - **a) megnevezheti azt az egy vagy több személyt, akit gondnokául rendelni javasol;**
  - **b) kizárhat egy vagy több személyt a gondnokok köréből; és**
  - **c) meghatározhatja, hogy egyes személyes és vagyoni ügyeiben a gondnok milyen módon járjon el.**

HARMADIK RÉSZ

SZEMÉLYISÉGI JOGOK

- XI. CÍM ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK ÉS EGYES SZEMÉLYISÉGI JOGOK
- **2:42. § [A személyiségi jogok általános védelme]**
- (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.
- (2) Az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.
- (3) Nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult.

- **2:43. § [Nevesített személyiségi jogok]**
- A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen
- a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jóhírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.

AZ EMBERI MÉLTÓSÁGHOZ VALÓ JOG

- Az emberi méltósághoz való jogot az Alkotmánybíróság szubszidiárius alapjogként is definiálta, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható (8/1990. (IV. 23.) AB határozat).
- **Ezt a felfogást veszi át az új Ptk. szabályozása is, amikor 2:42. § (2) bekezdésében a személyiségi jogokat az emberi méltóságból fakadó jogokként határozza meg, és a személyiség magánjogi védelmének középpontjába az emberi méltósághoz való jogot helyezi. Így minden olyan jog személyiségi jogsértés tárgya lehet, amely a sérthetetlen emberi méltóságból ered.**
- Az emberi méltóság sérelmét jelenti az ember személyes biztonságát, testi és lelki egészségét, magánéletét és társadalmi helyzetét érintő, akaratán kívül bekövetkezett olyan külső beavatkozás, amely addigi élethelyzetét, életvitelét megzavarja vagy korlátozza úgy, hogy a további döntéseit és cselekvési lehetőségeit, a személyiségének szabad kibontakozását csak ennek hatásával megküzdve, az őt ért sérelem súlya alatt alakíthatja.

XII. CÍMA SZEMÉLYISÉGI JOGOK MEGSÉRTÉSÉNEK SZANKCIÓI

- **2:51. § [Felrőhatóságtól független szankciók]**
- (1) Akit személyiségi jogában megsértenek, a jogsértés ténye alapján – az elévülési időn belül – az eset körülményeihez képest követelheti
  - a) a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
  - b) a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
  - c) azt, hogy a jogsértő adjon megfelelő elégtételt, és ennek biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot;
  - d) a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását és a jogsértéssel előállított dolog megsemmisítését vagy jogsértő mivoltától való megfosztását;
  - e) azt, hogy a jogsértő vagy jogutódja a jogsértéssel elért vagyoni előnyt engedje át javára a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint.

2:52. § [SÉRELEMDÍJ]

- 1) Akit személyiségi jogában megsértenek sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.
- (2) A sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultság megállapításához a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.
- (3) A sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, a felróhatóság mértékére és a jogsértésnek a sértetre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel állapítja meg. A sérelemdíjat a bíróság egy összegben határozza meg.
- (4) A sérelemdíj iránti igény nem ruházható át és nem örökölhető.

2:53. § [Kártérítési felelősség]

Aki személyiségi jogainak megsértéséből eredően kárt szenved, a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését.

2:54. § [A SZEMÉLYISÉGI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE]

- (1) A személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni.
- (2) A korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy a személyiségi jogai védelmében önállóan felléphet. A cselekvőképtelen személyiségi jogainak védelmében törvényes képviselője léphet fel.
- (3) Az ismeretlen helyen távollévő személyiségi jogának védelmében a hozzátartozója vagy gondnoka léphet fel.
- (4) Ha a személyiségi jog megsértése közérdekbe ütközik, az ügyész is indíthat keresetet, és érvényesítheti a jogsértés felróhatóságtól független szankcióit. Az ügyész keresete alapján a jogsértéssel elért vagyoni előnyt közérdekű célra kell átengedni.

PSYCHIATRIAI BETEGELLÁTÁS SORÁN ALKALMAZOTT KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK ELRENDELÉSE, ALKALMAZÁSA

- Korlátozó intézkedés csak veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartású betegnél alkalmazható. (saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelent)
- A korlátozás csak addig tart, illetőleg olyan mértékű és jellegű, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.
- Korlátozó intézkedést ügyeletes orvos, kezelő orvos, szakképzett ápoló rendelhet el. Ez utóbbi esetben a legrövidebb időn belül az illetékes orvost értesíteni kell.

AZ EMBERI MÉLTÓSÁGHOZ VALÓ JOG

- Az egészségügyi ellátás során a beteg emberi méltóságát tiszteletben kell tartani.
- A betegen kizárólag az ellátáshoz szükséges beavatkozások végezhetők el.
- Az ellátás során a beteg jogainak gyakorlásában csak az egészségügyi állapota által indokolt ideig, törvényben meghatározott mértékben és módon korlátozható.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI TÖRVÉNY A KORLÁTOZÁSRÓL

- Fizikai, kémiai, biológiai, pszichikai korlátozás
- Szükség esetén, a beteg saját vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében korlátozható
- Nem lehet büntető jellegű
- Az elrendelés oka fennállásáig tarthat
- A kezelőorvos (ideiglenesen a szakápoló) rendelheti el
- Dokumentálni kell
- Végrehajtási rendelete a 60/2004-es ESZCSM Rendelet, melynek hatálya a pszichiátriai betegek eü. ellátására terjed ki

A 60/2004-ES RENDELET SZERINTI KORLÁTOZÁS TÍPUSAI

- *Pszichikai korlátozás* – a veszélyeztető, illetve közvetlen veszélyeztető magatartás elhárítását célzó pszichés megnyugtató (felszólító).
- *Szabad mozgás megtagadása* – testi kényszerrel, fizikai és mechanikai eszközökkel (intézet elhagyásának megtagadása, rögzítés, lekötés).
- *Farmakoterápia* – gyógyszer bekegyezés nélkül történő alkalmazása.
- *Elkülönítés* – intézményen belül.
- *Komplex korlátozás* – fizikai, kémiai korlátozások komplex alkalmazása.

60/2004. (VII. 6.) ESZCSM RENDELET A PSZICHIÁTRIAI BETEGEK INTÉZETI FELVÉTELÉNEK ÉS AZ ELLÁTÁSUK SORÁN ALKALMAZHATÓ KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK SZABÁLYAIRÓL

- 1. számú melléklet a 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelethez
- Felvételi kérelem pszichiátriai intézetben történő önkéntes gyógykezeléshez
- 2. számú melléklet a 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelethez
- Kérelem korlátozottan cselekvőképes kiskorú és cselekvőképességében az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása tekintetében részlegesen korlátozott, illetve cselekvőképtelen pszichiátriai beteg pszichiátriai intézeti gyógykezelésbe vételére
- 3. számú melléklet a 60/2004. (VII. 6.) ESzCsM rendelethez
- Adatlap pszichiátriai beteggel szemben alkalmazott, egyéb korlátozó intézkedés dokumentálásához

- A korlátozó intézkedéseknek alávetett pszichiátriai beteg megfigyelése, ellátása a nővérállomás melletti kórtermekben történik,
- A beteg észlelését végző szakápoló az orvosnak haladéktalanul köteles jelezni az általa észlelt változásokat.
- Korlátozó intézkedést azonnal fel kell oldani, ha a beteg saját vagy környezetét veszélyeztető magatartása megszűnt. Fizikai korlátozás feloldása két kompetens személy jelenlétében történhet.
- A beteg hozzátartozóját felvételkor vagy a korlátozó intézkedések elrendelését követő 24 órán belül értesíteni, az értesítést dokumentálni kell.
- „ADATLAP pszichiátriai beteggel szemben alkalmazott, egyéb korlátozó intézkedés dokumentálásához”
- KE-69-D2. „Korlátozó intézkedések eljárási rendje” (kifüggesztve megtalálható az osztályon)
-

A veszélyeztető magatartás kritikus alkalmazása

- a veszélyeztető és a közvetlen veszélyeztető magatartás elhatárolása,
  - önellátásra képtelen betegek,
  - a szociális gondoskodás rendszerének hiányosságai,
  - a demencia szellemi és fiziológiai tünetegyüttese,
  - az addiktológiai kezelések,
  - a gyógykezeléstől elzárkózás.
- Klinikusi teendők: a közvetlen veszélyeztető és a veszélyeztető magatartás elkülönítésére, illetve a nem önkéntes pszichiátriai kezelés és elhelyezés szakmai megalapozottságát indokoló szempontok kidolgozására irányuló aktivitás a jogszabályokban jelenleg szereplő és pszichiátriai szakmai szempontból nem igen értelmezhető és elkülöníthető megfogalmazások korrigálása .

SZEMÉLYES SZABADSÁG KORLÁTOZÁSA

- Személyes szabadságában csak a veszélyeztető magatartású, illetve állapotú beteg korlátozható. A korlátozás csak addig tarthat, illetőleg olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.
- A beteg személyes szabadsága ellátása során fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai módszerekkel vagy eljárásokkal kizárólag sürgős szükség esetén, illetőleg a beteg vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében korlátozható. A beteg korlátozása nem lehet büntető jellegű, és csak addig tarthat, ameddig az elrendelés oka fennáll.
- Korlátozó módszerek és eljárások alkalmazása esetén a beteg állapotát és testi szükségleteit rendszeresen, a szakmai szabályoknak megfelelően ellenőrizni kell. A beteg egészségügyi dokumentációjában az ellenőrzés tényét és eredményét fel kell tüntetni.

Jogképesség szempontjából:

- **Cselekvőkép** (18. évet betöltött, gondnokság alatt nem álló, büntetőjogilag szabad nagykorú személy)
- **Korlátoltan cselekvőkép** (14-18 éves fiataikorú)
- **Cselekvőképtelen** (kiskorú, gondnokolt, jogerős bírósági határozattal kényszergyógykezelésre utalt, sürgősségi ellátásban a 18 év feletti beteg, aki súlyosan veszélyezteti saját, v. mások testi épségét – droghatás alatt álló ide tartozik

- **Kezelő orvos rendelheti el**
- **korlátozás csak törvényben előírt módon**
- **indokolt időtartamig, Indokának, módszerének dokumentálása**
- **Beteg állapotának, szükségleteinek folyamatos ellenőrzés**
  - **szigorú dokumentáció vezetés**
  - **folyamatos betegellenőrzés – dokumentálása**

- **Ideiglenesen szakápoló elrendelheti**
- **16 órán belül írásban a kezelő orvosnak jóvá kell hagyni – ha nem hagyja jóvá meg kell szüntetni**
- **Folyamatos ellenőrzés dokumentálása**

Eljárásrend

Az eljárásrendet a házirendben kell kidolgozni, mely minden ellátott és dolgozó rendelkezésére kell, hogy álljon. Jól látható módon az intézményben ki kell függeszteni.

Az eljárásrend tartalmazza:

- Az intézmény munkarendjét, figyelembe véve a korlátozó intézkedések szabályait
- A korlátozó intézkedések maximális időtartamát
- A korlátozó intézkedések mellé rendelt megfigyelési szabályokat
- A korlátozás feloldásának szabályait
- Panaszjog gyakorlásának részletes szabályait

Köszönöm
megtisztelő figyelmüket!

A pszichiátriai betegekről és az ő jogaikról

GERŐCS KATALIN

2015. OKTÓBER 01.

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

- A pszichiátriai betegek jogai
- A sürgősségi és kötelező gyógykezelés
- Korlátozó intézkedések
- Bírói szemle intézménye
- Betegjogi képviselő feladata és tevékenysége

A pszichiátria tárgya

Az emberi magatartás zavarainak és azok gyógykezelésének tudománya:

érzelmi élet, kedélyállapot, személyiség zavarai
magatartás: külső viselkedés, belső folyamatok
(gondolkodás, fantázia, érzelem, indíték stb.),
melyek azt vezérik.

Történeti kép

- Hazánkban a 19. század folyamán alakult ki a nagy elmeegyeintézetek rendszere.
- Első magyarországi elmeosztály Kolozsvárott létesült
- 1857- ben a Karoling kórházban.
- 1863-ban Nagyszebenben hoztak létre elmosztályt.
- 1868-ban nyílt meg a Lipótmezei Állami Elmeintézet.
- A 19. század folyamán az orvosi fakultánsokon belül az önálló tanszékei jöttek létre.
- 1882-ben a budapesti egyetemen Elmekórtani Tanszék létesült.
- A kórházosítási mozgalom neves hazai képviselője Nyírő Gyula volt.

A betegjogok rendeltetése:

az alapvető emberi jogoknak

- az egészségügyi ellátás során való tiszteletben tartása,
- érvényesülése,
- garanciális szabályainak megfogalmazása

A betegjogi rendelkezések célja:

- egyensúlyt teremtsenek a beteg – orvos, illetve
- a beteg – egészségügyi szolgáltató viszonyában
- kialakuljon egy partneri viszony,
- a betegek aktív, tudatos részvétele mellett zajló gyógykezelés

- **A beteg jogai érvényesülésének egyik alapfeltétele, hogy beteg és hozzátartozói megismerjék ezeket a jogokat (Eü.Tv rögzíti a jogokat)**
- **Bjk fontos feladata , hogy a beteg és az egészségügyi személyzet közötti kommunikációt javítsa, félreértések tisztázása, így segíti a betegjogok hatékony érvényre jutását**

Milyen formában kerülhet sor pszichiátriai okokból kórházi kezelésre?

- Az egészségügyi törvény a pszichiátriai kezelés alábbi fajtáit különbözteti meg:
  - önkéntes kezelés (197. §) – saját döntés
  - azonnali sürgősségi kezelés (199. §) - törvényes képviselő, orvos mentő
  - kötelező kezelés (200. §) szakorvos – bíróság

JOGI KÉRDÉSEK

Mindenkinek joga és lehetősége van a megfelelő egészségügyi ellátáshoz. A betegek jogait és kötelezettségeit az egészségügyi ellátásuk során az 1997. évi CLIV. Törvény szabályozza.

Hogyan kerülhet be a páciens a pszichiátriai osztályra?

Önkéntesen:

Abban az esetben, ha a páciens úgy dönt, hogy pszichiátriai segítségre van szüksége, önként kérheti a kórházi kezelést a pszichiátertől.

Akarata ellenére:

- a.) Sürgősségi kezelés szükséges veszélyeztető állapot esetén.

Ha az orvos úgy ítéli meg a vizsgálat során, hogy a páciens pszichés állapota vagy szenvedélybetegsége miatt magára vagy másokra olyan veszélyt jelent ami azonnali kezelést igényel, beszállíttatja a beteget.

- b.) Bíróság rendeli el a kötelező gyógykezelést:

Ha a páciens pszichés zavara vagy szenvedélybetegsége miatt veszélyezteti a saját vagy mások életét, de sürgősségi gyógykezelése nem indokolt és a kezeléshez önkéntesen nem járul hozzá. Ilyen esetben a beteg szakorvosa kezdeményezheti a bíróságnál a kötelező kezelés elrendelését

A betegek jogai a kezelés során

- **Tájékoztatáshoz való jog**

- a beteg egészségi állapotáról
- a javasolt vizsgálatokról, beavatkozásokról, azok előnyeiről és kockázatairól
- egyéb módszerekről, eljárásokról
- javasolt életmódról
- a beteg döntési jogáról

- **A kezelésbe való beleegyezés joga**

Előzetes tájékoztatás után minden beavatkozáshoz kérni kell a beteg beleegyezését.

Az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga

- Arról saját költségére másolatot is kérhetnek. A kezelés végeztével zárójelentést kapnak a betegek az elvégzett vizsgálatokról, állapotukról és javasolt terápiákról.
- Az orvos megtagadhatja az iratok megtekintését,
  - ha a beteg gyógyulását veszélyeztetné az iratok megismerése -
  - a dokumentáció más ember személyiségi jogait sérti.

A beteget mozgásban és szabadságában korlátozni

csak önmaga vagy mások veszélyeztetése esetén lehet a kezelőorvos utasítására

A kapcsolattartáshoz való jog rokonaival és ismerőseivel, nem zavarva a kórház napirendjét

a gyógykezelés lehetőség szerint családi, illetve lakókörnyezetben történjen

A pszichiátriai betegellátó intézmények

Gyermekek esetében

egészségügyi alapellátás (házi gyermekorvosnál, védőnőnél)
érdeklődni, hogy károsnak tekinthető-e az adott eltérés
nevelési tanácsadó (pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus)
gyermekpszichiátria gondozó

Felnőttek és az ifjúsági korosztály esetén

pszichiátriai gondozó: működési körük kiterjed több függőségi problémára (pl. alkoholbetegek, kábítószer élvezők)
pszichiátriai osztály (szakgondozók utalhatják be); a visszaélések elkerülése érdekében az osztályok felvételi rendjét törvényi előírások szabályozzák

Szociális klubok, egyesületek:

hasonló problémával küzdő laikusok hozták létre önmaguk kölcsönös támogatása érdekében

A pszichiátriai osztályról való elbocsátás

Intézményelhagyás joga *A gyógykezelés során elhagyhatja a beteg a kórház területét, ha előtte ezt kezelőorvosával megbeszélte.*

- Az önkéntesen kórházba került beteget kérelmére bármikor haza engedhetik.
- A cselekvőképtelen ill. korlátozottan cselekvőképes beteget akkor engedik haza, ha a hozzátartozója kérelmezi.
- A nem önkéntes beteg elbocsátásáról az osztályvezető főorvos vagy a Bíróság dönthet.

Hova fordulhat az a beteg, aki úgy érzi, hogy a kórházi kezelés során jogai sérültek?

- Betegjogi képviselőhöz, aki jogairól tájékoztatja és segít ügyeit intézni.
- Szóban vagy írásban az intézmény vezetőjéhez, amelyet 10 munkanapon belül kötelesek kivizsgálni.
- A kórház etikai bizottságához.
- Jogsegélyszolgálathoz: a TASZ (Társaság a Szabadságjogokért) jogvédő civil szervezet ahol ingyenes a tanácsadás.
- Betegek érdekvédő csoportjához (Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum),

Betegjogi képviselő kórházakban

- Bjk fontos katalizáló szerepe van a kórházakban- erőteljesebben jelenléte indokolt lenne.
- Titkolózó kórházi, intézményi (család) gyakorlat - a betegek ezzel tisztában vannak-
- A betegségre fogják a gyanakvást, holott ez adekvát reakció a titkolózó gyakorlatra
- Nem kap zárójelentés, tudomása nélkül indítanak el gondokságot, nem tudja mit ír alá saját érdekében? intézményi elhelyezést,

Betegpanaszok

2001 - 2003		2012	2013	2014	2015 I.
42 %	emberi méltóság	28 %	17 %	16 %	17 %
31 %	nem megfelelő ellátás	42 %	45 %	51 %	51 %
5 %	Tájékoztatás	15 %	17 %	15 %	17 %

2003. Pszichiátria 19 %

2012. 25% (becslés)

2014. 27 %

A pszichiátriai betegek ellátásával kapcsolatos problémák

- A sürgősségi beállítás elrendelésével és végrehajtásával kapcsolat
- A bíróság utólagos értesítésével kapcsolatos objektív határidők mulasztásával kapcsolatban
- Korlátozó intézkedés alkalmazására előírt eljárásrend be nem tartása

A Lélekhang Egyesület tagjai által megfogalmazott sérelmek

- A nők elemi higiéniai szükségletei nem biztosítottak
- A férfi-női tisztálkodási lehetőségek, és WC-k nincsenek elkülönítve egymástól, nem zárhatók
- A depo injekciókat a többi kezelt előtt adják be
- Az orvosi, pszichológiai vizsgálatot a többiek jelenlétében végzik
- Nem megoldott az értéktárgyak, készpénz őrzése, vagy úgy elzárják azokat, hogy a tulajdonos nem férhet hozzájuk
- Diszkrimináció a kor, társadalmi réteg, etnikai hovatartozás, vallás, fogyatékoság, diagnózis stb. alapján.
- Nem szavatolják a szabad vallásgyakorlást
- Nem tájékoztatják sem a betegségéről, sem a kezelés módjáról, indokáról, alternatívákról, gyógyszer mellékhatásairól

A pszichiátriai osztályokon tapasztalt leggyakoribb jogszértések

- Zárt osztály léte, mely a jelenlegi törvény által nem lehetséges
- Fizikai bántalmazás az egészségügyi dolgozók részéről
- Betegek egymás ellen fordítása
- Személyes tárgyaiktól, pénzüktől való megfosztásuk
- Rossz fizikai körülmények, nem megfelelő ágyak, matracok, bútorzat
- Ápolatlanság, tiszta ruha, ágynemű hiánya, fürdőszobák zárva tartása,
- Nem a szabályoknak megfelelően végrehajtott rögzítés, illetve ezzel való büntetés
- Büntetés az osztályon, ágyfogság, ruhájától való megfosztás
- Nem megfelelő hangnem, tegezés, durva beszéd, kigúnyolás
- Az osztályon lévő feladatokba bevonás (betegtársak tisztába tévése, etetése, mosdatása) – nem önkéntes jelentkezés alapján
- Betegek meglopása

- Minden pszichiátriai beteg jogosult arra, hogy
- pszichiátriai gyógykezelésére az állapotának megfelelő és a többi beteg fizikai biztonságát védő, a lehető legkevésbé hátrányos és kellemetlen módszerrel,
- gyógykezelése során korlátozó intézkedés alkalmazására feltétlenül indokolt esetben, csak veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartása esetén
- pszichiátriai gyógykezelése lehetőség szerint családi, illetőleg lakókörnyezetében kerüljön sor.

- A pszichiátriai beteg gyógykezeléshez való beleegyezésére a beteg jog általános szabályai az irányadók.
- A pszichiátriai intézetbe felvett beteget az általánosan előírt tájékoztatáson túlmenően szóban és írásban tájékoztatni kell jogairól, különös tekintettel a bírósági eljárás lényegére, a betegnek azzal kapcsolatos jogaira.
- A sürgősségi és a kötelező gyógykezelés szabályai szerint kezelt beteg esetében addig, ameddig a beteg veszélyeztető vagy közvetlenül veszélyeztető magatartást tanúsít, el lehet tekinteni a beteg beleegyezésétől az ezek elhárítását célzó korlátozások tekintetében, de a tájékoztatást ilyen esetben is a lehetőséghez képest meg kell kísérelni.
- A veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartás megszűnése után a beteget az általános szabályok szerint részletesen tájékoztatni kell.
-

Mi a Bíróság szerepe a pszichiátriai gyógykezelés során?

- Dönt arról, hogy szükséges-e a kezelés, ha az nem a beteg beleegyezésével történik.
- Időszakonként ellenőrzi, hogy továbbra is szükséges-e a betegnek az intézeti kezelés (fekvőbeteg - gyógyintézetben 30 naponként, rehabilitációs intézetben 60 naponként).
- Kezdeményezheti a gondnokság alá helyezési eljárás indítását.
- Ha felülvizsgálat során megállapítja, hogy a beteg további kezelése nem indokolt rendelkezhet a beteg hazaengedéséről

Mikor kerül kapcsolatba a gyógykezelés során a Bírósággal a páciens?

- A felülvizsgálaton a Bíróság meghallgatja a páciens, annak törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét illetve független orvos szakértőt.

Az egészségügyi törvény a korlátozásról

- Fizikai, kémiai, biológiai, pszichikai korlátozás
- Szükség esetén, a beteg saját vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében korlátozható
- Nem lehet büntető jellegű
- Az elrendelés oka fennállásáig tarthat
- A kezelőorvos (ideiglenesen a szakápoló) rendelheti el
- Dokumentálni kell
- Végrehajtási rendelete a 60/2004-es ESZCSM Rendelet, melynek hatálya a pszichiátriai betegek eü. ellátására terjed ki

- A 60/2004-es rendelet szerinti korlátozás típusai

- *Pszichikai korlátozás* – a veszélyeztető, illetve közvetlen veszélyeztető magatartás elhárítását célzó pszichés megnyugtató (felszólító).
- *Szabad mozgás megtagadása* – testi kényszerrel, fizikai és mechanikai eszközökkel (intézet elhagyásának megtagadása, rögzítés, lekötés).
- *Farmakoterápia* – gyógyszer belegegyezés nélkül történő alkalmazása.
- *Elkülönítés* – intézményen belül.
- *Komplex korlátozás* – fizikai, kémiai korlátozások komplex alkalmazása.

Személyes szabadság korlátozása

- Személyes szabadságában csak a veszélyeztető magatartású, illetve állapotú beteg korlátozható. A korlátozás csak addig tarthat, illetőleg olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.
- A beteg személyes szabadsága ellátása során fizikai, kémiai, biológiai vagy pszichikai módszerekkel vagy eljárásokkal kizárólag sürgős szükség esetén, illetőleg a beteg vagy mások élete, testi épsége és egészsége védelmében korlátozható. A beteg korlátozása nem lehet büntető jellegű, és csak addig tarthat, ameddig az elrendelés oka fennáll.
- Korlátozó módszerek és eljárások alkalmazása esetén a beteg állapotát és testi szükségleteit rendszeresen, a szakmai szabályoknak megfelelően ellenőrizni kell. A beteg egészségügyi dokumentációjában az ellenőrzés tényét és eredményét fel kell tüntetni.

Eljárásrend

Az eljárásrendet a házirendben kell kidolgozni, mely minden ellátott és dolgozó rendelkezésére kell, hogy álljon. Jól látható módon az intézményben ki kell függeszteni.

Az eljárásrend tartalmazza:

- Az intézmény munkarendjét, figyelembe véve a korlátozó intézkedések szabályait
- A korlátozó intézkedések maximális időtartamát
- A korlátozó intézkedések mellé rendelt megfigyelési szabályokat
- A korlátozás feloldásának szabályait
- Panaszjog gyakorlásának részletes szabályait

Önkéntes gyógykezelés

- A gyógykezelés akkor tekinthető önkéntesnek, ha abba a cselekvőképes beteg a betegellátás általános szabályai szerint a pszichiátriai intézetbe történő felvétele előtt beleegyezett.
- Az önkéntesen, illetőleg ideiglenesen felvett beteg nem bocsátható el, ha a gyógykezelés során veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít, és emiatt fennáll az intézeti gyógykezelés szükségessége. Ekkor a sürgősségi gyógykezelésre vonatkozó szabályok szerinti eljárást kell lefolytatni.
- A bíróság az intézeti gyógykezelés szükségességét időszakosan felülvizsgálja. A felülvizsgálatra pszichiátriai fekvőbeteg-gyógyintézetben harminc naponként, pszichiátriai betegek rehabilitációs intézetében hatvan naponként kerül sor.
- Önkéntes gyógykezelés esetében a bíróság általi felülvizsgálatra csak akkor kerülhet sor, ha ez ellen a beteg nem tiltakozott.
-

Pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelésbe vétele

- a beteg beleegyezésével vagy jogszabályban felhatalmazott személy (törvényes képviselő, házastárs, gyermek, szülő) kérelmére (önkéntes gyógykezelés),
- azonnali intézeti gyógykezelést szükségessé tevő közvetlen veszélyeztető magatartás esetén, az azt észlelő orvos intézkedése alapján (sürgősségi gyógykezelés),
- a bíróság kötelező intézeti gyógykezelést elrendelő határozata alapján (kötelező gyógykezelés) van helye.

GONDNOKSÁG:

•

Az a pszichiátria problémával élő személy aki saját ügyeiben nem tud eljárni, a hozzátartozó vagy szakorvos kezdeményezésére bírósági eljárás keretében gondnokság alá kerülhet.

- A gondnokság intézménye arra hivatott, hogy a saját ügyében eljárni nem vagy csak részben tudó személy érdekképviselőjét ellássa, gondoskodjon alapvető szükségleteiről, figyelemmel kíséresse egészségi állapotát.
- Gondnokul lehetőleg hozzátartozót kell kirendelni, ennek hiányában hivatásos gondnokot.

- **Veszélyeztető magatartás:** a beteg – pszichés állapotának zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenhet, és a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt.
- **Közvetlen veszélyeztető magatartás:** a beteg – pszichés állapotának akut zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen és súlyos veszélyt jelent.

ELMEMEGFIGYELÉS

- Igazságügyi pszichiáter szakértői vizsgálat során nem eldönthető a kóros elmeállapot fennállása.
- Elrendelése Bírósági végzéssel történik.
- Kötelező időtartama 30 nap, mely újabb 30 nappal meghosszabbítható.
- IMEI-ben (bűncselekmény súlya szerint), Pszichiátriai osztályokon történik. (kizárólag az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet (IMEI) tekinthető forenzikus pszichiátriai intézménynek

(Forenzikus osztály , hálózat miért nincs?).

A forenzikus pszichiátria feladata az elmeállapot orvosszakértői vizsgálatok polgári és büntető ügyekben.

A forenzikus pszichiátria igazságügyi, illetve határterületi feladatokat lát el (pl. bűnisméltése prevenciója a betegek speciális kezelése révén), míg a különféle biztonsági fokozatú pszichiátriai osztályok szervezésekor a beteg különféle szintű veszélyességét, biztonsági kockázatát tartják szem előtt, feladata a krónikusan violens, auto- illetve heteroagresszív betegek

Elmemegfigyelés

Az értékelhető megfigyelés szempontjai:

- Nagyon részletes anamnézis.
- Többszöri exploráció – reexploráció.
- Részletes pszichológiai elemzés, tesztek.
- Személyzet megfigyelései.
- Elemző jellegű összefoglaló értékelés.
- Diagnózis.
- Nem pszichiáter szakértői vélemény!!

JAVASLAT A PSZICHIÁTRIAI KÖTELEZŐ GYÓGYKEZELÉSEK FELÜLVIZSGÁLATÁNAK VÁLTOZTATÁSÁRA A GYÓGYÍTÁS ÉS ALAPJOGVÉDELEM TÉMÁJÚ BÍRÓI-KLINIKUSI PÁRBESZÉD

-
- A SE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán 2014.01.08-án bírói-klinikusi párbeszéd kezdődött a nemzetközi jogi harmonizáció sürgette változtatások szükségességére való tekintettel, ahol az alábbi megállapítások születtek:
- A jog nézőpontjából alapvető a személyes szabadság és önrendelkezés alapjogainak érvényesülése.
- Pszichiátriai/orvosi nézőpont szerint alapvető az egyén szűkebb és tágabb közösségek életében való tevékeny részvétel, az önrendelkezés gyakorlását biztosító mentális képesség megléte/ visszanyerése.
- Cél: a két szempont (gyógyítás és alapjogvédelem) összehangolása
- A pszichiátriai kötelező gyógykezelések felülvizsgálati eljárása során a jogszerű és szakmailag megalapozott gyógyítási lehetőség érdekében számos változtatás szükséges, mind bírói, mind klinikusi oldalon.
- Javasolt a pszichiátriai fekvőbeteg intézményekben a felülvizsgálati eljárás („bírói szemle”) egységesítése, mellyel kapcsolatban az alábbi szempontok merülnek fel:
- - a „függetlenség és az orvosi titok védelmének látszatát” is biztosító külön helyiség biztosítása a meghallgatások számára (helyiség a dokumentáció azonnali elkészítéséhez- a bíróság vállalja a lappal rendelkező jegyzőkönyvvezető jelenlétét, az elkészült dokumentumok kinyomtatását kell biztosítanunk)

- A betegeket a pszichiátriai kezelés során – kórházban, pszichiátriai betegek otthonában, pszichiátriai gondozóban – egyaránt megilletik az alábbi jogok:
  - az egyes beavatkozásokba való beleegyezés joga
  - a tájékoztatáshoz való jog
  - az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való jog.
- Pszichiátriai gyógykezelés esetén a kórházba felvett beteget szóban és írásban is tájékoztatni kell jogairól, különösképpen a kezelést elrendelő bírósági eljárásról és a beteg ezzel kapcsolatos jogairól.

- **A tájékoztatáshoz való jog (13. §)**
„Az egészségügyi törvény leszögezi, hogy az ellátást igénybe vevők jogosultak a számukra a kezelőorvos által, egyéniesített formában megadott teljes körű tájékoztatásra.”
- Az egészségi állapotáról általános jelleggel, folyamatosan tájékoztatni kell a beteget. Egyes beavatkozások, vizsgálatok előtt részletesen kell ismertetni:
  - azok lefolyását
  - várható kimenetelét,
  - az elvégzett beavatkozások eredményeit
  - a sikertelenség okát
  - a további ellátások szükségességét.
- A beteg megtudhatja, kik vesznek részt az ellátásban, azok szakképesítését, beosztását.

• Az orvosi feljegyzésekhez való hozzáférés joga (24.

- A tájékoztatáshoz való joghoz kapcsolódó jogosítvány. Az adatkezeléssel összefüggő törvényekben foglaltakkal összhangban kell értelmezni. Fontos elvként jelenik meg, hogy az egészségügyi dokumentáció (adathordozó) az egészségügyi szolgáltatóé, viszont az abban szereplő adatokkal a beteg rendelkezik. Ez magába foglalja:
  - a dokumentáció megismerését (szöveges leírás, laboreredmények, felvételek stb.)
  - a dokumentáció kiegészítését, kijavítását, amennyiben hiányos, vagy hibás (ilyenkor az eredeti adatnak is megtekinthetőnek kell lennie)
  - hogy a beteg saját költségére mindezekről másolatot kapjon.

Az orvosi feljegyzésekhez való hozzáférés joga (24. §)

- **Az egészségügyi intézmény (a gyógyintézet vagy házi orvos) a beteg kérésére köteles átadni a rá vonatkozó teljes körű orvosi dokumentációt. Az adatközlési kötelezettség teljesítésének a zárójelentés átadása nem elegendő feltétele!”**
- Az egészségügyi ellátás során a beteg által írásban meghatalmazott személy is gyakorolhatja ezt a jogot. A beteg távozása után erősebb megszorítások érvényesülnek a meghatalmazásra.
- A közeli hozzátartozónak is joga van ezt a jogosítványt gyakorolni, ha a hozzá fűződő érdekét megfelelően dokumentálni tudja.
- A beteg halála esetén még szűkebb körnek és konkrétabb adatokkal kapcsolatban van erre lehetősége.

• Az orvosi titoktartáshoz és a magánszférához való jog

Már a hippokratészi eskü is tartalmazta azt a kötelező orvosi magatartási szabályt, hogy a „betegek titkait megőrzöm”. Ez a fontos alapelv ma is érvényes.

- A beteg személyiségi jogainak részeként kiemelt fontosságúak az egészségügyi és személyes adatai.
- Az egészségügyi ellátásban részt vevő személyek csak az arra jogosultakkal közölhetik a beteg adatait, és kötelesek azokat bizalmasan kezelni. A betegnek joga van nyilatkozni arról, hogy kinek adható felvilágosítás, illetve kit zár ki egészségügyi adatainak részleges vagy teljes megismeréséből.
- Nem szükséges a beteg hozzájárulása olyan egészségügyi adatainak közléséhez, amelyek közlését:
  - törvény rendeli el
  - mások életének és testi épségének és egészségének védelme teszi szükségessé.

A betegnek joga van ahhoz, hogy vizsgálata vagy gyógykezelése során csak azok legyenek jelen, akiknek az ellátásban való részvétele szükséges. Más személyek csak akkor, ha ezek jelenlétéhez a beteg hozzájárul. Amennyiben oktató egészségügyi intézményről van szó, akkor a beteget erről tájékoztatni kell, hiszen ilyenkor hallgatók is jelen lehetnek.

A gyógykezelés során a beteg hozzájárulása nélkül jelen lévő személyek csak a beteg emberi jogainak és méltóságának tiszteletben tartásával tartózkodhatnak a gyógykezelés helyszínén!”

A sürgős szükség és a veszélyeztető állapotok kivételével a vizsgálathoz és kezeléshez megfelelő intimitást kell biztosítani.

A betegnek joga van ahhoz, hogy megnevezze azt a személyt, akit ellátásáról értesíteni lehet, illetve akiket ebből ki kíván zárni.

- **A betegek jogai a pszichiátriai kezelés során (188-201. §)
A törvény értelmében a pszichiátriai betegek személyiségi jogait fokozott védelemben kell részesíteni az egészségügyi ellátás során. A pszichiátriai betegek jogainak fokozott védelmét az indokolja, hogy ők azok, akik állapotuknál fogva nem képesek érdekeik érvényesítésére, védelmére.**
- Így ezt helyettük másoknak kell megtenni, vagy lehetőséget biztosítani arra, hogy segítséggel saját maguk is érvényesíthessék jogaikat.

- A törvény pontosan meghatározza azokat az információkat, amelyeket – a beteg személyiségét, életkorát, ismereteit is figyelembe véve – a kezelés során közölni kell a beteggel. Így részletes tájékoztatás szükséges:
- a beteg egészségi állapotáról, annak orvosi megítéléséről;
- a javasolt vizsgálatokról, beavatkozásokról;
- a vizsgálatok és beavatkozások tervezett időpontjáról, azok elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeiről, kockázatairól, a várható eredményekről;
- a felmerülő és alkalmazható egyéb eljárásokról, módszerekről;
- a beteg döntési jogáról;
- a javasolt életmódról.

A pszichiátriai intézeti gyógykezelés során is a beleegyezés jogára vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni, így minden beavatkozás előtt meg kell kérdezni a beteget, hogy ahhoz hozzájárul-e.

A beleegyezését azonban megfelelő tájékoztatásnak kell megelőznie.

Amennyiben a beteg cselekvőképtelen, a törvényes képviselője (szülő, gyám, gondnok) dönt helyette, ennek hiányában a hozzátartozók nyilatkozhatnak. A beteg véleményét cselekvőképtelen állapotában is tiszteletben kell tartani, és a szakmailag lehetséges mértékig figyelembe kell venni.

- **„A beteg jogosult arra, hogy a kivizsgálást és kezelést érintő döntésekben részt vegyen. Bármely egészségügyi beavatkozás elvégzésének előfeltétele, hogy ahhoz a beteg tévedéstől, megtévesztéstől, fenyegetéstől és kényszertől mentes, megfelelő tájékoztatáson alapuló beleegyezését adja.”**
- Nincs szükség a beteg beleegyező nyilatkozatára akkor, ha a beavatkozás vagy intézkedés elmaradása mások életét vagy testi épségét súlyosan veszélyezteti, vagy ha a beteg közvetlen életveszélyben van.
- **„A cselekvőképtelen és a korlátozottan cselekvőképes személyek informálása is kötelező a koruknak és pszichés állapotuknak megfelelő módon. Annak ellenére, hogy beleegyezésük egyébként nem feltétele a gyógykezelés megkezdésének.”**

A medikalizáció

Csodaszerek, pszichiátriai gyógyszerek és a mentális zavar bámulatos terjedése Amerikában".

Így lehetne fordítani Robert Whitakernek, a díjnyertes amerikai oknyomozó-újságírónak 2010-ben megjelent könyvének alcímét. A könyv főcíme kevésbé direkt, mégis figyelemfelkeltő módon utal a tartalomra:

Anatomy of an Epidemic, vagyis "Egy járvány anatómiája,,

A könyv azt az orvosi rejtélyt próbálja megérteni, hogy az Amerikai Egyesült Államokban miért háromszorozódott meg a mentális zavarral élők száma az utóbbi két évtizedben.

- 23/2002. (V.9.) EüM rendelet az emberen végzett orvostudományi kutatásokról
- 35/2005. (VIII.26.) EüM rendelet az emberi felhasználásra kerülő vizsgálati készítmények klinikai vizsgálatáról és a helyes klinikai gyakorlat alkalmazásáról
- **1/2007. (I. 24.) EüM rendelet az emberen végzett orvostudományi kutatásokról szóló 23/2002. (V. 9.) EüM rendelet módosításáról**

- **A betegeket teljes körű tájékoztatás illeti meg.**
- **A veszélyeztető állapotú betegeknél sem maradhat el a tájékoztatás:**
- **azt a lehetőségekhez képest ekkor is meg kell kísérelni, és a veszélyeztető állapot megszűnése után kell megadni a további információkat.**

JOGSZABÁLYOK

- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről X. fejezet
- 60/2004. ESZCSM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól
- 1/2000. SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 117/1998. Korm. rendelet egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályairól
- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól a végrehajtásáról szóló 217/1997. Korm. rendelettel egységes szerkezetben
- 1999. évi XLII. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól
- 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről
- 106/2009. OGY határozat a kábítószer-probléma kezelése érdekében készített nemzeti stratégiai programról
- 42/2008. EüM–SZMM együttes rendelet a kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer-használatot kezelő más ellátás vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatás szabályairól
- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról 107. §

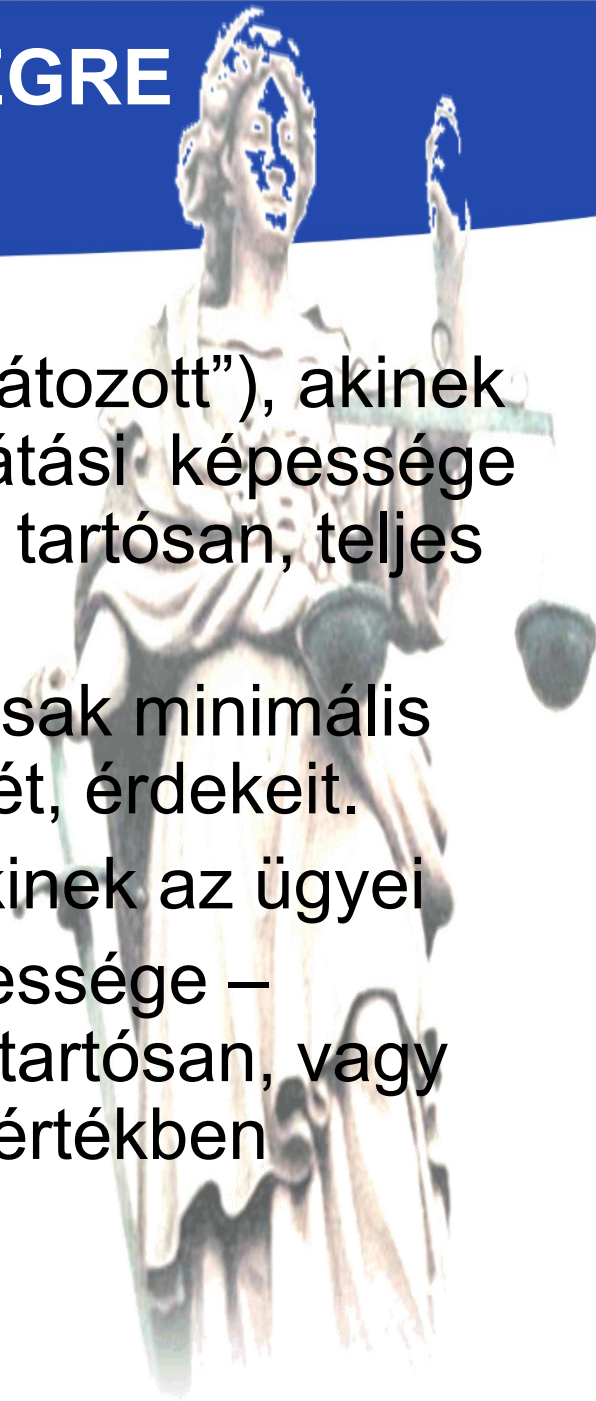
- A Polgári törvénykönyvről
Szóló
2013. évi V. törvény

AZ ÚJ PTK. SELEKVŐKÉPESSÉGRE VONATKOZÓ SZABÁLYAI

- • Cselekvőképtelen („teljesen korlátozott”), akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében tartósan, teljes körűen hiányzik.
- (Értelmezve tehát képtelen akár csak minimális szinten is felmérni a saját helyzetét, érdekeit.
- • Korlátozottan cselekvőképes, akinek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan, vagy időszakosan visszatérően nagymértékben csökkent.

AZ ÚJ PTK. CSELEKVŐKÉPESSÉGRE VONATKOZÓ SZABÁLYAI

- Figyelembe kell venni személyi körülményeit, családi kapcsolatait is. Például ha az érintett személynek nincs olyan ügye, ami indokolttá tenné a gondnokság alá helyezés általi védelmét, mert nincs ingatlana, egyéb értékes ingósága, minimális jövedelme van csak, ezért nem merül fel olyan jogügylet, amely szükségessé tenné egy gondnok eljárását.

Az adott családi, társadalmi kapcsolat is lehet olyan közeg, amely teljesen kompenzálhatja a belátási képesség hiányát.

Igazságügyi elmeorvos szakértő szerepe gondnoksági perben

- ❑ Elmeorvos szakértőt minden perben ki kell rendelni. Neki kell nyilatkoznia arról, hogy az adott személy esetében a mentális zavar megállapítható-e, és az milyen jellegű, mértékű.
- ❑ Nem helyettesítheti ezt a szakvéleményt orvosi igazolás,
- ❑ nem elég, ha rendelkezésre áll a háziorvos véleménye, kórházi zárójelentés, járóbeteg kezelőlap stb.

- A bíró nem mérlegeli felül az orvos véleményét, hanem más aspektusból nézi az esetet: milyen ügyei és körülményei vannak az érintettnek, és azokra figyelemmel jogai védelme érdekében szükséges-e a jogkorlátozás, amit a gondnokság alá helyezés jelent, vagy más, az önrendelkezési jogát kevésbé érintő megoldás is elegendő.

Pszichiátriai fekvőbeteg intézményekben a felülvizsgálati eljárás („bírói szemle”) egységesítése,

- a **„függetlenség és az orvosi titok védelmének látszatát” is biztosító külön helyiség biztosítása a meghallgatások számára**
- helyiség a dokumentáció azonnali elkészítéséhez-
- egységes, az alábbi információkat is tartalmazó kérelem:
  - a beszállítás pontos körülményei, oka,
  - a közvetlen veszélyeztető magatartás nem szakember számára is egyértelmű, logikus, nem szaknyelven történő megindoklása (a statusban rögzítetteket a bíró és az ügygondnok nem tudja értelmezni).
- igényünk a határozat azonnali, helybeli közlése a kezelés jogszerű folytathatósága érdekében.
- az igazságügyi szakértői vizsgálati vélemény magas szakmai minőségének megkövetelése
- az elbocsátást követő ambuláns kötelező kezelés jogszabályi háttere megteremtésének sürgetése

TÁMOGATOTT DÖNTÉSHOZATAL

- Ez a jogintézmény a mentális zavar korai stádiuma vagy enyhe foka esetén a cselekvőképesség korlátozása helyett alkalmazható.
- A támogatott döntéshozatal – amint erre a szabályozás utal - nem érinti a cselekvőképességet.
- Ha valaki azt érzi, hogy bonyolultabb ügyek egyedüli intézése kockázatos a számára, a gyámhatósághoz fordulhat, és igénybe veheti egy támogató segítségét a számára
- nem vagy nehezen áttekinthető ügyekben

ELŐZETES JOGNYILATKOZAT

- ❑ Az önrendelkezési jogot bővíti, hogy amikor még teljesen cselekvőképesek, akkor közokiratban, ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratban vagy gyámhatóság előtt előzetes jognyilatkozatot tehetnek, amelyben
- ❑ megnevezhetik, kit javasolnak gondnokul
- ❑ vagy kit zárnak ki a lehetséges gondnokok köréből

Az új Ptk. alapján önmagában a személyiségi jogot sértő magatartás minősül kötelelem keletkeztető ténynek, ezért kizárólag ennek rögzítése, körülírása szükséges.

Meg kell jelölni a megsértett személyhez fűződő jogot is, kivéve, ha ennek mibenléte az előadott tényekből egyértelműen megállapítható.

A jogérvényesítés alapjául szolgáló tények körében utalni lehet a nem vagyoni (eszmei) sérelemre is, ez utóbbi elmaradása esetén azonban a személyiségi jogsértés megjelölésével ellátott keresetlevél hiánypótlásra nem szorul.

- Az eddig hatályos Ptk. alapján a személyiségi jogsértéssel okozati összefüggésben keletkezett nem vagyoni sérelem vagy hátrány is bizonyítandó tény.
- Az új Ptk-ban a sérelem bekövetkeztét a jogalkotó a jogsértés megvalósulásával vélelmezi, ezért azt bizonyítani nem kell.
- A sérelemdíj mértéke tekintetében releváns körülmények bizonyítása a felperest terheli.

Sérelemdíj

- Akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.
- A sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni,
- azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

27 országból 729 szkizofréniával élő beteg

47%-a tapasztalt diszkriminációt a barátság,

43% a családi élet,

29% a munkavállalás során.

64% előfeltételezte a megkülönböztetést a munkában és a tanulásban

72% eltitkolja a diagnózist

38% érzi diszkriminatívnak a szakembereket.

Nézőpontok (belépő a filozófiába...)

- **A szkizofrénia az agy irreverzibilis betegsége**
- **A szkizofrénia gyakran súlyos élethelyzetek nyomán alakul ki**
- **A pszichózis érthető és érvényes emberi tapasztalat**
- **Nincs is betegség, csak elakadás az életben: mindenki problémája és felépülése egyedi**

BELÜL és KÍVÜL...

**„Ím itt a szenvedés belül, ám
ott kívül a magyarázat.
Sebed a világ – ég, hevül s te
lelkedet érzed, a lázat.”**

József Attila: Eszmélet

- elmebetegség – pszichiátriai betegség
- korábban az elmebeteg, elmebetegség szó volt az elfogadott
- ma a büntető jogszabályok kivételével az összes jogszabály a pszichiátriai betegség fogalmát használja
- És a szakma: mentális zavarokkal rendelkező

Miért szükséges küzdenünk a megbélyegzés (stigma) ellen?

- A mentális betegség stigmája nem csak az egyént érinti, hanem a családot, az ellátó rendszert – benne pl. az intézményben dolgozó szakembereket is-, és több generáción keresztül fennáll!
- A diszkrimináció az élet valamennyi területére kihathat
- Csökkenti a gyógyulás, a felépülés esélyét és igen nagy mértékben megnöveli az ellátás **KÖLTSÉGEIT!**
- Kurimay T Norvég Alap 2013. 06

- A pszichiátriai betegségekhez társul a legtöbb stigma és megbélyegző kifejezés, minősítés- nem csupán pszichiátriai kérdések
- Magyarországon a pszichiátriai megbetegedések – depresszió pl. elérték a népbetegség szintjét
A megbélyegzés minden formája a társadalom túlélését fenyegeti
- A stigma és következményei a mentális betegség és valamennyi velejárójának javulásának, és a hatékony terápiás rendszerek
LEGNAGYOBB AKADÁLYA

Kötelező gyógykezelés

- A bíróság a sürgősséggel felvett beteg esetében akkor rendeli el a kötelező gyógykezelést, ha a beteg veszélyeztető magatartást tanúsít és fennáll az intézeti gyógykezelés szükségessége.
- A bíróság a gyógykezelés szükségességét harmincnaponként felülvizsgálja.
- A pszichiátriai intézetből el kell bocsátani a beteget, ha intézeti gyógykezelése a továbbiakban nem indokolt.
- A bíróság annak a pszichiátriai betegnek a kötelező intézeti gyógykezelését rendeli el, aki veszélyeztető magatartást tanúsít, de sürgősségi gyógykezelése nem indokolt.

A kötelező gyógykezelés elrendelésére irányuló eljárást az ügyész kezdeményezi a büntetőeljárást követően, ha a büntetendő cselekmény elkövetőjénél a kényszergyógykezelés egyéb törvényi feltételei fennállnak, azonban az elkövető büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetést kellene kiszabni.

A bíróság az értesítés kézhezvételétől számított 15 napon belül határoz a kötelező intézeti gyógykezelés elrendeléséről.

A bíróság a határozat meghozatala előtt meghallgatja a beteget és a meghallgatásra idézett független – a beteg gyógykezelésében részt nem vevő – igazságügyi elmeorvos szakértőt, valamint az eljárást kezdeményező szakorvost.

Ha a beteg a bíróság idézésére nem jelenik meg, a bíróság elrendelheti elővezetését.

Egyéb kényszerítő eszköz azonban nem alkalmazható.

A beteg jogainak korlátozása

- A pszichiátriai beteg esetében kivételesen korlátozható a betegnek az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való joga, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné, vagy más személy személyiségi jogait sértené az egészségügyi dokumentáció megismerése.
- A korlátozás elrendelésére kizárólag orvos jogosult.
- A korlátozások elrendeléséről a betegjogi képviselőt és a beteg törvényes vagy meghatalmazott képviselőjét haladéktalanul értesíteni kell.
- Ezen betegjogi korlátozásokat részletesen dokumentálni és indokolni kell.

A közösségi pszichiátria európai elvei

- „a közösségi ellátás önmagában nem egy kezelési eljárás és nem egy varázsdoboz, amely automatikusan javítja a kezelés eredményességét és a hatékonyságot.”
- A közösségi lelki egészségügyi ellátás és ebben a közösségi pszichiátriai ellátás nem egy olcsó szolgáltatási megoldás. Egy nagyon erős, de folyamatos politikai és közigazgatási elkötelezettséget, valamint megfelelő anyagi befektetést igényel, az épületek, a személyzet, a képzés és a teljes infrastruktúra vonatkozásában. Ezeket a befektetéseket a deinstitutionalizáció, az intézmények megszüntetésének kezdete előtt szükséges megtenni, és nem utána.
- Továbbá a tervezés hosszú távra kell történjék. Ezzel egyidejűleg az átalakulás folyamatának monitorizálása alapvető...”

(Maj M, Kurimay T: A közösségi pszichiátria és az evidenciákon nyugvó modern pszichiátriai ellátás. LAM 2010;20(1):8–10.)

• *ÖNSEGÍTŐ CSOPORTOK*

- Céljaik: a pszichiátriai problémával élők érdek- és jogvédelme, a társadalmi megbélyegzés csökkentése, a szakemberekkel való együttműködés, a páciensek rehabilitációja, a kölcsönös segítség és közösség kialakítása.
- A pszichiátriai betegek és hozzátartozóik is alakítanak egyesületeket jogaik védelmére és egymás segítése érdekében. Budapesten működik a KESZ (Korlátozottan cselekvőképes személyek hozzátartozóinak Érdekvédelmi Szövetsége).
- Szintén Budapesten működik a PÉF (Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum), amely arra törekszik, hogy a pszichiátriai betegek jogait érvényesítse, illetve elősegítse életminőségük javulását, továbbá egészségügyi reformokat érjenek el.
- Figyelembe véve, hogy a szkizofrénia világszerte gyakori pszichiátriai betegség, - a népesség minden századik tagját érinti – a páciensek és hozzátartozóik száma jelentős.

- A lelki egészség és a mentális betegségek megelőzése fokozatosan növekvő prioritás az EU-ban, és Európában
- Magyarországi helyzet/problémák hasonló irányokat mutatnak mint Európában, a lelki egészség prioritása, a Norvég Alap segítségével létrejövő program megfelel ezen korszerű irányoknak.
- A kutatás is fontos szerepet kap Európában

Sajnos örök probléma és megoldásra váró kérdés az öngyilkosság, az addiktológiai ellátásra szorulóknak számának drámai növekedése.

Európában az 510 millió lakosból 160 millió küzd mentális problémákkal, főként szorongásos zavarokkal.

A pszichiátria az az orvosi szakterület, amely az átlagosnál több esetben kerül kapcsolatba a jog világával, a gyógyító orvos szerepén túl az értékelő, szakértő orvos feladatai is a mindennapi rutin részének tekintendők.

A büntető és a polgári jogban 2013-tól jelentős változások, amelyek minden klinikus pszichiáter számára szükségessé teszik a folyamatos továbbképzést.

Változások:

A Forenzikus pszichiatriai osztályok : igazságügyi vagy határterületi feladatokat látnak el bűnismétlés prevencióját végzik specialis kezelések révén.

Közösségi ellátások: pszichiatriai és szenvedélybetegek alapellátása - gondozás a lakókörnyezetben, otthonában

Reprezentatív lakossági vizsgálat (Sümegei A.)

A válaszadók 80%-a inkább lakna egy bűnöző szomszédságában, mint egy pszichiátriai beteg szomszédjaként

Nem sérteni az emberi méltóságot,
és megőrizni a magunkét....

